

**Гльїна О.О.** (*Харків, Україна*)

## **ВИХОВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

В тезах розглянуті актуальні питання процесу виховання гендерної культури молодших школярів як основи формування ключових компетентностей.

Сучасна школа повинна формувати цілісну систему універсальних знань, умінь, навичок, а також досвід самостійної діяльності та особистої відповідальності учнів, тобто ключові компетенції, що визначають сучасну якість змісту освіти. В Концепції Нової української школи особлива увага приділяється ключовим компетентностям. В якості завдання системи освіти було наголошено на необхідності формування цілісної системи універсальних умінь, здатності учнів до самостійної діяльності та відповідальності, тобто ключових компетенцій. Концепція модернізації визначила ключові компетенції як готовність учнів використовувати засвоєні знання, навчальні вміння, а також способи діяльності в житті для вирішення практичних і теоретичних завдань. [2]

Гендерна компетентність учнів є одним з найбільш істотних компонентів ключових компетенцій школярів, так як сучасна освіта детерміновано орієнтацією на розуміння їх унікальності як представників певної статі, орієнтацію на формування у них гендерної компетентності.

Поняття «гендерна компетентність» вивчали такі дослідники як О.М. Вороніна, І.О. Зайганов, О.М. Кікінежді, І.С. Кльоцина, Л.Г. Лунякова, І.С. Мунтян, Л.П. Попова та багато інших науковців.

Важливим напрямком роботи школи, що задає орієнтири на подальше входження дитини у світ людських відносин, є формування гендерної культури. На нашу думку, одним з найбільш важливих періодів формування, становлення і розвитку гендерної культури є молодший шкільний вік.

В Україні звернення до вирішення досліджуваної проблеми свідчать такі «кроки», як Загальна декларація прав людини, Конвенція про політичні права

жінок, Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок та інших документах, створення культурно-освітніх об'єднань і центрів, що займаються дослідженням гендерних проблем. У даних документах підкреслюється, що при відповідному вихованні в учнів молодших класів відбувається усвідомлення базових ознак і соціальних норм мужності і жіночності, рольових моделей статі. Важливим в руслі досліджуваної нами проблеми є те, що термін «гендер» тісно пов'язаний з такими поняттями, як «гендерна культура», «гендерне виховання», які в сучасних умовах притягують увагу не тільки теоретиків, але і практиків.

Для досягнення необхідного ефекту в процесі виховання гендерної культури молодших школярів необхідно вирішити ряд конкретних педагогічних завдань, до числа яких належить виховання соціальної відповідальності у взаєминах між людьми жіночої та чоловічої статі; здатності розуміння інших людей і почуття поваги до них не тільки як до людей взагалі, але також як до представників чоловічої або жіночої статі, здатності враховувати і поважати їх особливості; здібності і прагнення оцінювати свої вчинки по відношенню до інших людей з урахуванням статевої приналежності, виробляти поняття хорошого і поганого вчинку в сфері цих відносин; відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей тощо.

Безумовно, якість виховання дитини безпосередньо залежить від рівня культури вчителя. Учитель повинен бути носієм і транслятором гендерної культури. Нами були виокремлені 3 групи складових гендерної компетентності вчителя: когнітивний, мотиваційний і операційний. Когнітивний компонент передбачає наявність у вчителя системи гендерних знань, співвіднесених з педагогічною діяльністю, сучасною реальністю і індивідуальними особливостями хлопчика / дівчинки, соціальними умовами життя дитини. В склад когнітивного компонента входять знання в області гендерної психології і педагогіки. Мотиваційний компонент характеризує рівень усвідомленого підходу до реалізації гендерного виховання, прагнення до усвідомлення власної гендерної ролі в рамках педагогічної діяльності, творчого застосування

гендерних норм і відхід від стереотипів статевої поведінки у взаємодії з вихованцями та колегами, гуманістичну орієнтацію на дитину як представника конкретного статі. Операційний компонент оцінюється через ступінь практичної готовності педагога до роботи з гендерного виховання: сформованості умінь з організації типових і проблемних педагогічних ситуацій в процесі гендерної соціалізації і навичок структурування і впорядкування педагогічних ситуацій; вміннями узгоджувати педагогічні зусилля з реальними ситуаціями і індивідуальними особливостями, соціальними умовами життя дитини.

З метою підвищення гендерної культури студентів як майбутніх учителів початкових класів проводяться дискусії, рольові ігри, ознайомлення з основними нормативними документами. Велику роль у формуванні гендерної культури відіграє використання інформаційних технологій, аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду, підготовка сценаріїв заходів, написання есе, групові вправи, практикуми та ін.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. – К.: Міністерство освіти і науки України, 2016. – 40 с.